



MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2015

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej. Materiał opracował: dr Marcin Socha – analityk OSA.

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2015

WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

13 grudnia: premier Japonii w Indiach. Premier Japonii Shinzo Abe zakończył trzydniową wizytę w Indiach, która została określona mianem historycznej. Wśród najważniejszych deklaracji przywódców obu państw należy wymienić porozumienie o realizacji japońskich inwestycji w Indiach, których wartość ma przekroczyć 12 miliardów dolarów. Kolejnym istotnym punktem rozmów było nawiązanie współpracy w zakresie budowy sieci kolei szybkiej prędkości przez japońskich wykonawców. Największym przełomem w relacjach dwustronnych okazało się porozumienie dotyczące współpracy w zakresie pokojowego wykorzystania energii nuklearnej. Przez bardzo długi czas Japonia nie chciała zgodzić się na eksport technologii jądrowej do Indii, które nie są stroną Traktatu o Nieprolifracji Broni Atomowej.

28 grudnia: porozumienie Japonia-Korea Południowa. W wyniku długotrwałych rozmów na wysokim szczeblu doszło do przełomu w kontaktach pomiędzy Japonią a Koreą Południową. Ministrowie spraw zagranicznych obu państw osiągnęli konsensus w sprawie rozwiązania problemu „kobiet pocieszycielek”, który od zakończenia drugiej Wojny Światowej stanowił największą przeszkodę w relacjach dwustronnych pomiędzy państwami. Porozumienie należy uznać za przełomowe, ponieważ zawiera oficjalne przeprosiny ze strony premiera Shinzo Abe oraz zakłada utworzenie funduszu pomocowego w wysokości jednego miliarda jenów dla żyjących ofiar japońskiego reżimu wojskowego. Japoński minister spraw zagranicznych Fumio Kishida stwierdził, że porozumienie jest „początkiem nowej ery w relacjach japońsko-koreańskich”.

WIZYTA ABE W INDIACH

Informacją miesiąca jest wizyta japońskiego premiera w Indiach, która zakończyła się zawarciem porozumień dotyczących budowy szybkiej kolei, eksportu japońskich technologii jądrowych oraz obietnicą Abe dotyczącą realizacji inwestycji japońskich w Indiach o wartości 12 miliardów dolarów.

POROZUMIENIE W SPRAWIE "COMFORT WOMEN"

28 grudnia doszło do zawarcia historycznego porozumienia pomiędzy Japonią a Koreą Południową, którego celem jest rozwiązanie impasu w relacjach, u którego podstaw leży problem kobiet pocieszycielek.

1 grudnia: Honda Motor Co. podnosi wiek emerytalny pracowników do 65 lat. W 2012 roku w obliczu problemu starzejącego się społeczeństwa oraz rosnących kosztów utrzymania pracowników japoński parlament przegłosował ustawę podnoszącą wiek emerytalny z 60. do 65. lat. Zgodnie z założeniami ustawy pracodawcy mogą sami podjąć decyzję o podniesieniu wieku emerytalnego w swoich firmach. Po ponad dwóch latach negocjacji ze związkami zawodowymi kierownictwu Hondy udało się przeforsować podniesienie wieku emerytalnego do 65. lat dla ponad 40 000 pracowników korporacji. Oprócz zmiany wieku emerytalnego od przyszłego roku firma planuje również wprowadzenie szeregu istotnych zmian w systemie organizacji pracy tworząc nowe propozycje dla kobiet i mężczyzn wychowujących dzieci, takie jak możliwość pracy z domu lub zatrudnienie na część etatu.

7 grudnia: zmiany w podatkach. Początek grudnia przyniósł nowe informacje dotyczące zmian w japońskim systemie podatkowym. Rządząca koalicja podjęła decyzję o obniżeniu podatku dochodowego od osób prawnych z 32.11% do 29.97%. Celem obniżki, którą odczuje większość japońskich przedsiębiorców, jest zwiększenie konkurencyjności eksporterów na rynkach międzynarodowych. Od przyszłego roku rząd wprowadzi również szereg innych zachęt podatkowych takich jak ulgi wielkości 20% dla firm prowadzących działalność w specjalnych strefach ekonomicznych oraz ulgi dla małych i średnich przedsiębiorstw na zakup maszyn produkcyjnych.

8 grudnia: Japonia tworzy nową jednostkę antyterrorystyczną. Rząd japoński, wyciągając wnioski po zamachach w Paryżu utworzył nową tajną jednostkę wywiadu ds. międzynarodowego terroryzmu. Nowa instytucja wzmocni bezpieczeństwo szczytu G-7 w Shimie w 2016 roku oraz Olimpiady Tokijskiej w 2020 roku.

11 grudnia: dalszy ciąg problemów Toshiba. Po skandalu związanym z zawyżaniem zysków spółki władze Toshiba ogłosiły, że wycofują się z produkcji telewizorów i ekranów LCD. Zgodnie z informacją na oficjalnej stronie koncernu ostatnia fabryka telewizorów w Indonezji zostanie sprzedana tajwańskiemu nabywcy. Toshiba planuje również sprzedaż udziałów w fabryce telewizorów w Egipcie. Decyzja koncernu jest efektem długotrwałego braku opłacalności tej gałęzi produkcji. Początków kryzysu można doszukiwać się już w roku 2013 kiedy to koncern podjął decyzję o sprzedaży polskiej fabryki telewizorów LCD pod Wrocławiem.

17 grudnia: japoński reporter KatoTatsuya uniewinniony. Sąd w Seulu uniewinnił Kato Tatsuyę, japońskiego reportera „Sankei Shinbun” oskarżonego

o obrazę prezydent Park Geun-hye. Reporter krytykował prezydent za spóźnioną reakcją na katastrofę promu Sewol w kwietniu 2014 roku.

25 grudnia: kontrowersje wokół budowy amerykańskiej bazy wojskowej. Władze Okinawy złożyły pozew przeciw rządowi japońskiemu w celu zablokowania budowy amerykańskiej bazy wojskowej na wybrzeżu Henoko. Nowa baza ma umożliwić przenosiny bazy Futenma z gęsto zaludnionego miasta Ginowan.

JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

30 listopada: wizyta ministra spraw zagranicznych Słowacji w Japonii.

Jednym z głównych celów wizyty było zachęcenie japońskich firm oraz przedstawicieli środowisk biznesowych do inwestowania w regionie EŚW. Wicepremier Lajčák spotkał się z przedstawicielami 20 japońskich korporacji oraz reprezentantami Nippon Keidanren, największej organizacji przemysłowej i biznesowej w tym kraju. Obecnie na słowackim rynku działa ponad 40. japońskich firm. W roku 2015 udało się przyciągnąć trzech nowych inwestorów. Wicepremier przekonywał japońskich przedsiębiorców działających przede wszystkim w branży motoryzacyjnej, IT, chemicznej i elektronicznej do silniejszego zainteresowania słowackim rynkiem. Rozmowa z ministrem spraw zagranicznych Fumio Kishidą koncentrowała się na sposobach ułatwienia dwustronnej współpracy. Wizyta zakończyła się podjęciem kroków mających na celu usprawnienie działalności japońskich firm na słowackim rynku. Jednym z efektów wizyty ma być ustanowienie nowych programów wymiany studenckiej i pracowniczej. Podczas spotkania dużo miejsca poświęcono trwającym negocjacjom dotyczącym wzajemnego uznania praw pracowniczych oraz przywilejów socjalnych dla japońskich pracowników mieszkających na Słowacji oraz słowackich pracowników przebywających w Japonii. Wicepremier Słowacji podkreślił rosnące znaczenie współpracy Japonii z Grupą Wyszehradzką oraz wyraził chęć jej rozszerzenia o mechanizmy pomocy rozwojowej w ramach Partnerstwa Wschodniego oraz pomocy dla państw bałkańskich. Minister Lajčák wyraził również nadzieję na intensyfikację współpracy na linii Japonia-UE podczas zbliżającego się okresu prezydencji słowackiej w ramach wspólnoty.

30 listopada: kierunek Czechy - seminaria dla japońskich inwestorów zainteresowanych wejściem na rynki Europy Środkowo-Wschodniej.

W drugiej połowie listopada z inicjatywy Sumitomo Mitsui Banking Corporation oraz agencji Czech Invest zorganizowano serię spotkań dla japońskich przedsiębiorców. W Tokio, Osace i Nagoi odbyło się kilka spotkań dla inwestorów zainteresowanych aktywnością na rynkach Europy Środkowo-Wschodniej. W dyskusji poświęconej możliwościom inwestycyjnym, sposobom prowadzenia

biznesu oraz warunkom życia w państwach EŚW wzięło udział ponad 120 przedstawicieli japońskich firm produkcyjnych i konsultingowych. SMBC (drugi co do wielkości bank w Japonii) w zeszłym roku otworzył swoją filię skierowaną na region EŚW w Pradze. Zdaniem Michała Žižlavskiego z agencji Czech Invest „po kilkuletnim okresie spowolnienia Czechy oraz inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej ponownie cieszą się zainteresowaniem japońskich firm. Przyczyny rosnącej aktywności japońskich banków i korporacji to przede wszystkim długotrwała stabilność gospodarcza w regionie, akceptowalny bilans kosztów i wydajności oraz spowolnienie gospodarek azjatyckich". W seminariach wzięli udział przedstawiciele japońskich firm prowadzących działalność na terytorium Czech takich jak Deloitte oraz zastępca przewodniczącego Japońskiej Izby Przemysłowo-Handlowej w Pradze, którzy opisali możliwości inwestycyjne w EŚW z perspektywy osób od dłuższego czasu mieszkających i prowadzących interesy w tym regionie.

3 grudnia: wizyta rektora japońskiej Akademii Obrony Narodowej w Polsce. Na przełomie listopada i grudnia do Polski przyleciała delegacja japońskiej Akademii Obrony Narodowej, której przewodził jej rektor Ryosei Kokubun. Przygotowania do wizyty, w które zaangażowana była ambasada Japonii w Warszawie trwały od dwóch miesięcy. Najważniejszym wydarzeniem było spotkanie z rektorem Polskiej Akademii Obrony Narodowej pułkownikiem Dariuszem Kozerauskim. Podczas spotkań roboczych japońska delegacja mogła zapoznać się ze strukturą, zakresem działań oraz sposobami zarządzania w najważniejszych jednostkach uczelni. Podczas wizyty zorganizowano seminarium poświęcone tematyce bezpieczeństwa w Azji. Japońska delegacja odwiedziła również Wojskową Akademię Techniczną, gdzie prowadzono rozmowy dotyczące nawiązania współpracy naukowo-technicznej pomiędzy uczelniami. Podobne wizyty są stałym elementem polsko-japońskiej współpracy wojskowo-technicznej, która nabrała na znaczeniu po oficjalnej wizycie ministra obrony Tomasza Siemoniaka w Tokio w roku 2013.

3-5 grudnia: wizyta czeskiego ministra obrony narodowej w Japonii. Minister obrony narodowej Martin Stropnický udał się z oficjalną wizytą do Japonii w towarzystwie przedstawicieli czeskich firm zainteresowanych rozwijaniem współpracy gospodarczej z japońskimi partnerami. Wizyta koncentrowała się na spotkaniach dotyczących bezpieczeństwa oraz współpracy biznesowej z Japonią. Ważnym elementem wizyty było odsłonięcie pomnika czeskich legionistów, którzy zginęli w Japonii w roku 1919 podczas przetrwania z Rosji do Europy.

9 grudnia: pierwsze spotkanie przedstawicieli izb handlowych członków V4 w ambasadzie Republiki Czeskiej w Tokio. Z inicjatywy ambasady czeskiej w Tokio zorganizowano spotkanie przedstawicieli izb handlowych państw

wchodzących w skład Grupy Wyszehradzkiej. Było ono częścią przygotowań do objęcia przez Słowację prezydencji w Unii Europejskiej. Ważnym elementem była obecność przedstawicieli Czeskiej Izby Handlowej i Przemysłowej w Japonii, która na początku października otworzyła własną filię w Pradze. Spotkania izb handlowych V4 mogą stać się okazją do nawiązania ściślejszej współpracy gospodarczej pomiędzy japońskimi inwestorami a partnerami z regionu EŚW.

10 grudnia: Polskie Linie Lotnicze otwierają bezpośrednie połączenie na linii Warszawa-Tokio. Po zapowiedziach, które pojawiły się w czerwcu na stronach ambasady RP w Tokio oraz Polskich Linii Lotniczych LOT pojawiła się oficjalna informacja potwierdzająca otwarcie bezpośredniego połączenia lotniczego z Warszawy do Tokio. Pierwszy Boeing 787 Dreamliner odleci z warszawskiego Okęcia 14 stycznia 2016 roku. Jest to pierwsze bezpośrednie połączenie z Europy Środkowo-Wschodniej do Japonii. Cała podróż ma potrwać około 11 godzin 30 minut. Z lotów do Tokio będzie można skorzystać trzy razy w tygodniu, co jest odpowiedzią na rosnące zainteresowanie Japonią przez polskich turystów oraz coraz większą ilością podróży biznesowych pomiędzy naszymi krajami.

JAPONIA I UNIA EUROPEJSKA

16 grudnia: seminarium poświęcone liberalizacji japońskiego rynku energii elektrycznej i gazu. W Londynie z inicjatywy UK Trade and Investment (UKTI) oraz Brytyjskiego Departamentu Energii i Zmian Klimatycznych zorganizowano seminarium poświęcone zmianom na japońskim rynku energetycznym, skierowane do potencjalnych inwestorów z Wielkiej Brytanii. Liberalizacja rynku gazu i energii elektrycznej, która ma nastąpić w kwietniu 2016 roku to rewolucyjne wydarzenie dla japońskiej polityki energetycznej. Z perspektywy zagranicznych obserwatorów (nie tylko brytyjskich) uwolnienie rynku to przede wszystkim ogromne możliwości inwestycyjne. Specjaliści z JETRO wyceniają wartość uwolnionego rynku energetycznego na około 56 miliardów funtów. Zapewnienie dostępu do infrastruktury przesyłowej dla mniejszych producentów i dostawców energii to także olbrzymia szansa dla europejskich producentów energii odnawialnej. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele japońskiej Agencji ds. Surowców Naturalnych i Energii, największej japońskiej firmy energetycznej TEPCO oraz reprezentanci firmy Osaka Gas UK Ltd. Seminarium jest częścią serii wydarzeń, mających na celu przygotowanie międzynarodowej opinii publicznej do możliwości jakie niosą za sobą zmiany w japońskim prawie energetycznym wprowadzone w roku 2013 oraz 2015. Kulminacją tego procesu ma być zorganizowanie w marcu 2016 roku drugiego Energy Market Liberalisation EXPO w Tokio. Celem targów będzie zaprezentowanie

pełnego wachlarza możliwości jakie niesie za sobą uwolnienie rynku energetycznego. Intensyfikacja przygotowań oraz liczne inicjatywy informacyjne kierowane do międzynarodowej opinii publicznej wskazują na to, że hermetyczny sektor energetyczny w Japonii jest gotowy na przyjęcie zewnętrznych inwestycji bardziej niż kiedykolwiek wcześniej.

17 grudnia: rozmowy dotyczące liberalizacji handlu zagrożone? Trwające od 2 lat rozmowy pomiędzy Japonią a Brukselą dotyczące utworzenia strefy wolnego handlu osiągnęły krytyczny moment. W roku 2013 premier Japonii Shinzo Abe, Przewodniczący Rady Europejskiej Donald Tusk oraz Przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker wyrazili wspólną wolę sfinalizowania rozmów do końca roku 2015. Powolny postęp negocjacji, które z godnie z przewidywaniami miały zakończyć się w tym roku budzi coraz większy niepokój wśród zainteresowanych stron. Jeden z głównych negocjatorów po stronie wspólnoty Mauro Petriccione naciska na przyspieszenie tempa rozmów. Jego zdaniem negocjacje, które znajdują się na zaawansowanym poziomie powinny zostać sfinalizowane przed końcem 2016 roku. W przeciwnym razie wśród społeczeństw UE oraz Japonii będzie można spodziewać się powrotu fali niechęci i sceptycyzmu, które blokowały rozpoczęcie rozmów o liberalizacji handlu. Zdaniem Petriccione największym nierozwiązanym do tej pory problemem jest kwestia otwarcia japońskiego rynku na europejskie produkty spożywcze. Nadzieję na rozwiązanie tego problemu budzi jednak zakończenie japońskich negocjacji dotyczących wejścia do TPP, czyli podobnego porozumienia handlowego z udziałem Stanów Zjednoczonych. Zdaniem Iany Dreyer, eksperta handlowego oraz edytora portalu Borderlex negocjacje dotyczące wejścia Japonii do TPP były głównym tematem, absorbującym uwagę japońskiego rządu. Niemniej jednak zdaniem Dreyer oprócz problemu handlu produktami spożywczymi do rozwiązania pozostaje jeszcze wiele innych spornych elementów, takich jak na przykład sposób rozwiązywania sporów handlowych na linii przedsiębiorcy-państwo lub przedsiębiorcy-UE.

KOMENTARZ

Oceniając aktywność międzynarodową japońskiego rządu warto zwrócić uwagę na szereg istotnych działań mających na celu polepszenie relacji z innymi państwami w regionie Azji i Pacyfiku. Zgoda na eksport technologii energetycznych do Indii oraz przełomowe porozumienie w sprawie "kobiet pocieszycielek" z Koreą Południową jest wyrazem wzmożonej aktywności Japonii w regionie. Takie dyplomatyczne posunięcia wpisują się w szerszy kontekst zmian zachodzących w regionie Azji Wschodniej. Istotnym wydaje się na ile i jak długo Japonia, będąca sojusznikiem USA, będzie stanowiła równowagę dla działań chińskich?

Jeśli chodzi o sytuację gospodarczą oraz możliwości inwestycyjne warto przyrzeć się bliżej zmianom w japońskim systemie podatkowym oraz decyzjom dotyczącym japońskiego rynku pracy, związanym z podwyższaniem wieku emerytalnego oraz zwiększeniem dostępności pracy dla kobiet. Powolna transformacja środowiska pracy może doprowadzić do zwiększenia konkurencyjności japońskich produktów na rynkach międzynarodowych. Uwagę zagranicznych inwestorów przyciąga również coraz bardziej intensywna debata dotycząca skutków i potencjalnych korzyści płynących z uwolnienia japońskiego rynku energii elektrycznej i gazu, która jak na razie nie budzi dużego entuzjazmu wśród inwestorów z regionu EŚW.

Przyglądając się aktywności Japonii w Europie Środkowo-Wschodniej warto przede wszystkim zwrócić uwagę na doniesienia dotyczące zwiększonego zainteresowania japońskich przedsiębiorstw rozwijaniem działalności w regionie. Spowolnienie gospodarcze w Azji Wschodniej oraz atrakcyjny bilans kosztów i jakości produkcji w państwach EŚW stanowi okazję dla działalności podmiotów otoczenia biznesu oraz władz lokalnych zainteresowanych przyciągnięciem japońskich inwestorów.

Ważnym z punktu widzenia prowadzenia globalnej polityki Japonii były wizyty wojskowe w polskiej Akademii Obrony Narodowej i wizyta czeskiego ministra obrony narodowej. W tym kontekście należy podkreślić, iż Japonia, wspólnie z Ukrainą, wchodzi w skład niestałych członków Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych. Taka korelacja wizyt wydaje się nie być przypadkową.



OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

